

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin 8. kokous

Aika: 1.2.2021, klo 12-16

Paikka: Zoom-etäkokous

Paikalla:

Panelistit: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, tutkimusjohtaja Antti Arasto, VTT, prof. Ari Ekroos, Aalto-yliopisto, prof. Jouni Jaakkola, Oulun yliopisto, prof. Sirkku Juhola, Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Hannele Korhonen, Ilmatieteen laitos, prof. Jarek Kurnitski, Aalto-yliopisto, prof. Jukka Käyhkö, Turun yliopisto, prof. Peter Lund, Aalto-yliopisto, prof. Heli Peltola, Itä-Suomen yliopisto, tutkimusprof. Kristiina Regina, LUKE, prof. Jyri Seppälä, SYKE, apulaisprof. Annukka Vainio, Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Timo Vesala, Helsingin yliopisto.

Sihteeristö: viestintäasiantuntija Sanna Autere, Helsingin yliopisto, erityisasiantuntija Heta Heiskanen, ympäristöministeriö, tiedesihteerit Marianne Leino, Helsingin yliopisto, tutkijatohtori Sanna Lötjönen (sihteeri), Helsingin yliopisto, tiedesihteerit Matti Sihvonen, Helsingin yliopisto, koordinaattori Sally Weaver, Helsingin yliopisto.

Yhdyshenkilöt: neuvotteleva virkamies Tatu Liimatainen, maa- ja metsätalousministeriö, neuvotteleva virkamies Hanna Mattila, maa- ja metsätalousministeriö, erityisasiantuntija Katja Tuokko, työ- ja elinkeinoministeriö, johtava asiantuntija Jukka Uosukainen, valtioneuvoston kanslia.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:02.

2. Asialistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen

a. Kokous 26.11.2020

Pöytäkirja hyväksyttiin.

b. Pikakokous 22.12.2020 (ilmastolakimuistion lisäys)

Pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Tilannekatsaus

a. Uusi viestintähenkilö: Sanna Autere

Sanna Autere aloitti tänään ilmastopaneelin ja luontopaneelin viestinnän asiantuntijana. Autere esittäytyi

b. KAISU:n käynnistyminen

Seppälä on paneelin edustajana KAISU-työryhmässä. Tähän asti työ on ollut alkuhahmotelmaa. Yhtenä isona asiana on kerätty kaikki relevantit hankkeet, jotka tällä hetkellä tuottavat tietoa KAISUn valmistelutyöhön. 16.2. on TEM:n vetämä tilaisuus, jossa esitellään lähinnä HIISI-hankkeen kautta tulevat sektorikohtaiset WEM-skenaariot. Aiheesta keskusteltiin.

c. UK-CCC: keskustelu ilmastopaneelien yhteistyöstä

Ollikainen, Weaver ja Leino ovat keskustelleet UK:n ilmastopaneelin kanssa. Tarkoituksena oli järjestää jotain yhdessä Glasgow'n COP:n yhteydessä. Nyt on suunnitteilla järjestää kaksi workshopia, toukokuussa ja syyskuussa. Tarkoitus olisi tuoda eri maiden ilmastopaneeleita yhteen erityisesti kehittyvistä maista. Suomen paneelilta toivottiin apua keskustelujen fasilitoinnissa. Workshopit olisivat puolen päivän tilaisuuksia, joissa keskustellaan eri teemojen ympärillä. Aiheesta keskusteltiin.

d. Tiedepaneeliyhteistyö

i. Paneelien yhteinen lausunto elvytyksestä, tilanne

Ilmastopaneelin, luontopaneelin ja kestävän kehityksen paneelin kesken on ollut useampia tapaamisia. Keskustelujen pohjalta pyritään laatimaan yhteinen lausunto kestävän kasvun ohjelmasta. Nyt kaikki paneelit ovat lausuneet elpymisvälineen käytöstä (hallituksen selonteko kestävän kehityksen ohjelmasta). Paneelin keskustelun pohjalta Ollikainen ja Seppälä katsoivat teemoja, joita sihteeristön kanssa kirjoitettiin eteenpäin. Asiasta käytiin puheenjohtajistossa lyhyt keskustelu. Lausunnon kirjaaminen jatkuu sillä, että luontopaneelin ja kestävän kehityksen paneelin kommentit käydään läpi ja tehdään seuraava versio. Kunhan teksti on saatu riittävän pitkälle, näytetään se panelisteilla. Aiheesta keskusteltiin.

ii. Muu yhteistyö

Muina paneelien yhteistyömuotoina on puhuttu muista kirjoituksista. Tärkein muoto ovat erilaiset tapahtumat, joita kolmea on haarukoitu. Ollikainen ja Kotiaho menevät asiantuntijakommentoijiksi luonto- ja ilmastoteemaiseen puolueiden puheenjohtajien tenttiin, joka on YTF:n fasilitoima. Aiheesta keskusteltiin.

e. Panelistien raportointi omista esiintymisistä

Ei raportoitavaa.

f. Lausunnot ja kuulemiset

Käytiin läpi ilmastopaneelin antamat ja tekeillä olevat lausunnot. Aiheesta keskusteltiin.

5. Kevään teemat ja toiminta: keskustelua

a. Tietotarpeet ja hankkeet

Ollikainen esitteli ajatuksia tulevista tietotarpeista ja paneelin hankkeiden suhteesta näihin.

b. Ilmastopolitiikan vuosikello

Leino kävi läpi ilmastopolitiikan ajankohtaisia ja lähiajan tapahtumia.

c. Keskustelu

Kevään toiminnasta ja tietotarpeista keskusteltiin. Keskustelun pohjalta nostettiin seuraavia:

- Paneelin tulee yrittää ennakoida, mitä meiltä vaaditaan ja valmistautua teemoihin tämän perusteella.
- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus nousee monilla foorumeilla. Yritetään löytää joustavia tapoja havaintojen ja tutkimusten tulosten nopeampaan käyttöön ja julkistamiseen.
- Otetaan asumisen teema esille ja mietitään asuntojen, ilmaston, terveyden ja muiden mahdollisten aspektien yhteyksiä.
- Aletaan miettiä riskiä laajempaa teemana.
- Käsitellään jollain tasolla maatalous ja ruoka.

Puheenjohtajisto valmistelee, miten asioissa edetään.

6. Hankkeiden tilannekatsaukset

a. Rahoitushaun tuloksia

Heiskanen kertoi rahoituksen tilanteesta. Aiheesta keskusteltiin.

a. Turve

Regina kertoi hankkeen tilanteesta. Hanke on aikataulussa ja ensimmäinen kahdesta suunnitellusta työpajasta on pidetty. Taustatiedot, joita tarvitaan pääviestin muotoiluun, on melkein saatu kerättyä. Kyselyyn, joka lähetettiin turvetuotannossa työskennelleille, on saatu runsaasti aineistoa. TEM:n turvetyöryhmän raportti tulee maaliskuun lopussa. Paneelin raportti viimeistellään tämän jälkeen. Hankkeesta keskusteltiin.

b. Sopeutuminen

Korhonen, Juhola ja Sihvonen kertoivat hankkeen tilanteesta. Hanke on edennyt hyvin. Tietoa on syntetisoitu paljon ja on tehty hyvää sidosryhmäyhteistyötä. Vuoden lopulla haettiin jatkohanketta. Ensimmäisen vaiheen aikana keskeinen löydös oli, että tietoa on olemassa todella paljon, mutta

loppukäyttäjän on todella vaikea löytää sitä omaan toimialaansa liittyen. Näihin liittyen on tehty ilmiökortistoa, jota jatkohankkeessa kehitellään eteenpäin. Korteissa tiivistetään olennainen tieto nykytilanteesta, mitä muutoksia on alueellisesti ja mitkä ovat toimialakohtaiset vaikutukset ja riskit. Jatkossa tehdään matriisia siitä, kuinka varmaa tietoa on ilmiöstä ja alueellisuudesta. Hankkeessa on työstetty aikajana sopeutumispoliittikan kehittymisestä Suomessa ylipäätään. Tämä on tulossa piakkoin paneelin sivuille. Helmikuun aikana on tulossa työpaja, jossa pohditaan sopeutumisen ohjauskeinoja. Sopeutumisen taloudellisista asioista tehdään suomenkielinen raportti. Hankkeesta keskusteltiin.

c. Metsä

Seppälä kertoi hankkeen tilanteesta. Metsähanke päätettiin aikoinaan tehdä hyvin kevyenä. Lähtökohtana oli, että valitaan tiettyjä julkisuudessa liikkuvia väittämiä, joita tieteelliseen tietoon nojaten vahvistetaan, kumotaan tai selvitetään enemmän. Hanke ei viime vuonna lähtenyt liikkeelle. Todettiin, että puurakentaminen tarvitsisi lisäselvitystä, ja tätä tietopohjaa on nyt selvitetty. Itä-Suomen yliopiston mallin kautta ollaan luomassa pohjaa, joka tuo esiin aikajännekysymystä. Hankkeesta keskusteltiin.

d. Kulutus

Seppälä kertoi hankkeen tilanteesta. Hanke on hieman viivästynyt, koska WEM-skenaariot eivät ole vielä valmistuneet. 16.2. olevan tilaisuuden jälkeen näistä tiedetään enemmän. Lähtökohtana on ollut, että asuminen, liikkuminen, ruoka sekä muut tuotteet ja palvelut ovat kuluttajan käsissä olevia alueita, joilla on päästövähennysten mahdollisuuksia. Kuinka suuri rooli ja mahdollisuus kuluttajalla on viime kädessä vaikuttaa verrattuna valtioon. Tämä on selvittelyn kohteena. Hanke ei luultavasti ole valmis kesän alussa kuten alun perin suunniteltiin. Tavoitteena on kuitenkin tuottaa kevään aikana tietoa, joka tukisi energia- ja ilmastopoliittikan valmistelua. Hankkeesta keskusteltiin.

e. Oikeudenmukaisuus

Hankkeen ensimmäinen kick off –palaveri on nyt perjantaina.

f. Sähkö

Lund kertoi hankkeen tilanteesta. Hanke on edennyt hyvin. Perusanalyysit sähkön merkityksestä Suomessa ja erityiskysymykset liittyen mm. turvallisuuteen alkavat hahmottua. Hankkeessa ollaan raportointivaiheessa. 13.4. on suunniteltu sidosryhmätyöpajaa, jossa käydään läpi tuloksia. Raportointi olisi kesäkuussa. Hankkeesta keskusteltiin.

g. Uusien hankkeiden tai muiden töiden ideointi

Aiheesta keskusteltiin.

7. Viestintäasiat

SUOMI-hankkeen aikajana julkaistaan muutaman päivän sisällä paneelin sivuilla. Paneelien yhteistä kannanottoa kestävä kasvun ohjelmasta työstetään. Ilmastolakimuistiot on työstetty ja se julkaistaan lähiaikoina. Autere on 3,5 päivää viikossa ilmastopaneelin käytettävissä. Työn alla on taustapaperi paneelin perustiedoista. Aiheista keskusteltiin.

8. Muut mahdolliset asiat

a. Palautelomakkeen esittely ja tavoitteet

Palautelomake lähetetään kaikille kokouksen jälkeen. Lomakkeessa kerätään anonymisti palautetta toimintatavoista, hankkeista, prosesseista ja sihteeristön työstä. Vastaukset käsitellään seuraavassa kokouksessa maaliskuun alussa.

b. Seuraavat kokoukset

Maaliskuun kokous ke 3.3. klo 12-16
Huhtikuun kokous ma 26.4. klo 12-16
Kesäkuun kokous ke 9.6. klo 12-16

c. Muut asiat

Korhonen on paneelin edustaja ilmastopolitiikan pyöreässä pöydässä. Välitetään hänelle paneelin viestit pyöreän pöydän kokouksissa käsiteltäviin aiheisiin liittyen.

Päivitetään paneelia esittelevään power point –esitykseen ajankohtaisia asioita.

Konsultoidaan Mattilaa MMM:n ja paneelin tapaamisen agendasta.

9. Paneelin sisäiset asiat (vain panelistit ja sihteeristö)

a. Ilmastolakimuistio: tilannearvio

Joulukuun kokouksessa ilmastolakimuistioon tehtiin liite, joka lähetettiin ilmastolakityöryhmään ja erityisavustajille. Nyt muistio on tarkoitus julkistaa paneelin raportin muodossa. Julkistuksen yhteydessä pidetään mediatilaisuus. Lähestymistapa hyväksyttiin. Raportin muotoon muokattu liite käytiin läpi ja siihen tehtiin keskustelun mukaiset muokkaukset. Yksi muokkaus viimeistellään kokouksen jälkeen. Päätetään hyväksyä muutokset ja julkaista raportti.

b. Leinon sopimuksen jatko

Päätetään pidentää Leinon sopimus kauden loppuun.

c. Liikennehankkeen käynnistäminen

Päätetään käynnistää liikennehanke. Taloudelliset valtuudet päätetään myöhemmissä kokouksissa.

d. Paneelien yhteinen kannanotto

Puheenjohtajisto on käsitellyt luonnoksen kerran. Ehdotetaan, että panelistit tarkastavat tekstin, kun sille on saatu alustava yksimielisyys. Päätetään näin.

e. Kysely

Päätetään toteuttaa palautekysely.

f. Muut asiat

Merimaa Tiede-lehdestä oli yhteydessä Autereen ja toivoa keskustelua ilmasto-aiheisen jutun kirjoittamiseksi. Ollikainen keskustelelee Merimaan kanssa, jos muita ei ilmoittaudu.

10. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:56.